

NOVICE IZ NEWS FROM GEODETSKIH DRUŠTEV PROFESSIONAL SOCIETIES

NOVICE LJUBLJANSKEGA GEODETSKEGA DRUŠTVA

KRIM – 25 LET: KOORDINATNO IZHODIŠČE PRVE KATASTRSKE IZMERE NA OBMOČJU SLOVENIJE

Letos mineva petindvajset let, odkar je Ljubljansko geodetsko društvo (LGD) ob koči na vrhu Krima postavilo obeležje izhodišču krimskega koordinatnega sistema. Ob visokem jubileju je društvo pripravilo slovesnost, na katero je povabilo vse slovenske geodete. Odmevna prireditve ob postavitvi obeležja leta 1994 je pomenila veliko priznanje stroki, Krim pa je postal razpoznaven simbol geodetske dejavnosti v Sloveniji. Slovesnost je imela poleg strokovnega in širše srednjeevropskega tudi izrazito domoljubni značaj.

Na območju nekdanje Avstro-ogrske je bilo šest koordinatnih izhodišč. Pobudo za postavitve obeležja na Krimu, kot zadnjega od teh šestih, je dal tedanji direktor avstrijskega zveznega urada za meroslovje in geodezijo BEV gospod Hrbek, ki se je udeležil otvoritvene slovesnosti poleg drugih gostov iz sosednjih držav. Pobudo za postavitve obeležja na Krimu je 'posvojilo' Ljubljansko geodetsko društvo. Društvo je pridobilo ustrezna soglasja in skupaj s planinskim društvom Preserje-Podpeč uredilo okolico planinske kočice na Krimu. Sredstva so prispevali mesto Ljubljana, Geodetska uprava RS, sponzorji iz vrst slovenskih geodetov in še nekateri. Tedanji predsednik društva, pokojni kolega mag. Pavel Zupančič, je postal motor organizacijskega odbora in tudi v nadaljnjih letih neutrudno prispeval k zasnovi in izvedbi naših vsakoletnih stanovskih srečanj. Tradicionalno, družinsko obarvano srečanje geodetov naše regije se utrjuje že 25 let.

Ob deseti obletnici postavitve obeležja, leta 2004, je v sodelovanju z Geodetsko upravo RS, Oddelkom za geodezijo Fakultete za gradbeništvo in geodezijo Univerze v Ljubljani ter pod okriljem Zveze geodetov Slovenije društvo jubilej zaznamovalo z več aktivnostmi. Kot uvod v slovesnost ob obeležju je v Ljubljani potekal mednarodni strokovni posvet *Geodetska izmera – obeti in realnost*, pripravljena je bila razstava *Krim 1994–2004* in ob koncu je župan občine Ig pripravil sprejem za udeležence slovesnosti na vrhu Krima. Dodatno je pomen dogodka s svojim obiskom poudaril prof. dr. Holger Magel, predsednik mednarodne zveze geodetov FIG (angl. *International Federation of Surveyors*), ki ga je dopolnil s predavanjem *Novi izzivi na področju izobraževanja v geodeziji in geoinformatiki*. Tedanji predsednik Zveze geodetov Slovenije mag. Bojan Stanonik je ob sami točki na Krimu iz rok profesorja dr. Holgerja Magla simbolno prejel plaketo ob sprejemu Slovenije v krovno stanovsko organizacijo.

Krim je s svojimi 1107 metri višine najvišji vrh v občini Ig. Poleg tega, da je na Krimu pomembna geodetska točka, je na tem nekdanjem zaprtem območju dolga leta, skrito za javnost, delovala vojska. Danes je Krim priljubljena izletniška in planinska točka. Dve tretjini Krimskega hribovja prekriva gozd, ki ponuja življenjski prostor številnim živalim, z vrha se ponuja razgled na Ljubljansko barje in okoliško sredogorje, pogled vsakega obiskovalca pa se ustavi na alpski kulisi.

Predlagane so bile tradicionalne (vsakoletne) dostopne smeri:

1. POHOD (daljša različica), predlagan začetek ob 9.00 pri Domu v Iškem vintgarju, pohod po gozdni markirani poti na vrh Krima, $\Delta h = 750$ m;
2. POHOD, predlagan začetek ob 10.00 na križišču ceste Preserje–Rakitna in ceste na Krim, pohod po gozdni cesti na vrh Krima, $\Delta h = 300$ m;
3. KOLESARJENJE, predlagan začetek ob 10.15 na križišču ceste Preserje–Rakitna in ceste na Krim, vožnja po osem kilometrov dolgi makadamski cesti na vrh Krima;
4. TEK, predlagan začetek 10.30 na križišču ceste Preserje–Rakitna in ceste na Krim, tek po osem kilometrov dolgi gozdni makadamski cesti na vrh Krima, $\Delta h = 300$ m.

Poleg govorcev so se prireditve na vrhu, po pristopu s predlaganih izhodišč, udeležili številni člani Ljubljanskega geodetskega društva in predstavniki drugih lokalnih geodetskih društev, njihovi družinski člani, predstavniki geodetskih podjetij in tudi številni drugi obiskovalci. Njihovo število je preseglo pričakovanih sto oseb, za vztrajnost pa so bili nagrajeni z vedrim vremenom.

Pozdravni govor je imel predsednik Zveze geodetov Slovenije mag. Blaž Mozetič, ki je poudaril pomen ohranjanja spomenikov kulturne dediščine in prisotne spomnil na vrsto izvedenih tovrstnih aktivnosti pod okriljem Zveze geodetov Slovenije ter se zahvalil organizatorjem za vzdrževanje tradicionalnih stanovskih srečanj ob tej točki. Slavnostni govor, generalni direktor Geodetske uprave RS gospod Tomaž Petek, pa je poleg potrditve zavedanja o nujnosti permanentnega vzdrževanja pomnikov tehnične kulture predstavil usmeritve Geodetske uprave RS in s tem pripravo in vzpostavitev 'bodočih spomenikov' geodetske dejavnosti z izvedbo vsakoletnega programa del državne geodetske službe, v okviru katerega nastajajo nove oziroma se izboljšujejo obstoječe evidence. Na koncu je poudaril pomen sodelovanja vseh akterjev za uspešen razvoj stroke.

Zgodovinski pomen točke na Krimu je predstavil starosta Ljubljanskega geodetskega društva in letošnji prejemnik plakete Zveze geodetov Slovenije za življenjsko delo gospod Marjan Jenko, aktualno dogajanje in aktivnosti, ki jih bo treba izvesti na področju državnega prostorskega koordinatnega sistema v prihodnje, pa predstojnik Oddelka za geodezijo Fakultete za gradbeništvo in geodezijo Univerze v Ljubljani prof. dr. Stopar. Prireditve je popestril kulturni program v izvedbi vokalistke Zale Hodnik in pianistke Aleksandre Naumovski Potisk.

PROGRAM PRIREDITVE NA KRIMU:

POZDRAVNI GOVORI

Milan Brajnik, predsednik Ljubljanskega geodetskega društva, nagovor organizatorja
mag. Blaž Mozetič, predsednika Zveze geodetov Slovenije
Tomaž Petek, generalni direktor Geodetske uprave Republike Slovenije

VSEBINSKA PREDSTAVITEV

Marjan Jenko, univ. dipl. inž. geodezije – Zgodovinski pomen točke na Krimu
prof. dr. Bojan Stopar, UL-Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo, Oddelek za geodezijo – Državni prostorski koordinatni sistem

PODELITEV PRIZNANJ KRIMSKE TOČKE IN DRUŽABNO SREČANJE

Kot je o tem spomeniku tehnične kulture nekoč zapisal pokojni kolega Peter Svetik, noben narod ne more celovito ovrednotiti lastnega razvoja, če ne pozna svojih korenin, ki se močno zrcalijo prav v zemljiški politiki, lastninskih odnosih na nepremičninah, nastajanju in razvoju naselij, prometnih povezav, nastajanju zemljepisnih imen, oblikovanju pokrajin in podobno. S tem so povezana družbena in socialna vprašanja, prizadevanja za lastno samobitnost in uveljavitev, vprašanja gospodarske moči, posledično sama družbena ureditev. Mnogo tega v Sloveniji korenini tudi v dejstvu, da je bila na Krimu vzpostavljena izhodiščna trigonometrična točka, ki je omogočila zemljemerske meritve ter izdelavo načrtov in kart, torej evidentiranje prostorskih podatkov.

Ob današnjem hitrem načinu življenja in v toku izjemnih sprememb, ki jih prinaša skokovit tehnološki razvoj, je ohranjanje spomenikov kulturne dediščine s področja geodezije in zavedanje o strokovnih dosežkih predhodnikov pogosto zanemarjeno oziroma prezrto, pa vendar to ostaja dolžnost vseh nas in tudi nujni temelj za razvoj stroke. Brez poznavanja korenin ne bo pravih odločitev za prihodnost!

Uspešnost prireditve izpričujejo številna priznanja in zahvale gostov, tradicionalna vsakoletna druženja geodetov na vrhu Krima pa so nedvomno tudi pridobila dodaten zagon.

Slika 1: Med himno ob obeležju.

Slika 2: Predstavitve zgodovinskega pomena točke.

Zapisal: Milan Brajnik, predsednik Ljubljanskega geodetskega društva, e-naslov: milan.brajnik@gis.si

Foto: Miha Muck, e-naslov: ahimuck@gmail.com

OGLED ASTRONOMSKO-GEOFIZIKALNEGA OBSERVATORIJA GOLOVEC

Člani Ljubljanskega geodetskega društva smo se v četrtek, 18. aprila 2019, ob štirih popoldne zbrali pred observatorijem Golovec v Ljubljani. Dan je bil topel in sončen, zato smo ogled izkoristili še za krajši sprehod od vznožja Golovca do poslopja observatorija. Udeležba je bila odlična, saj smo zasedli vsa razpoložljiva mesta. Ogled je trajal eno uro in je obsegal prikaz delovanja teleskopa Vega ter predstavitev nočnega neba v predavalnici observatorija. Predavanje je bilo zelo poučno in zanimivo.

Prvi del predavanja je potekal v kupoli observatorija, zgrajeni leta 1958. Tam od leta 2004 stoji 70-centimetrski teleskop Vega, ki je plod domačega znanja in tehnologije. Uporablja se predvsem

Slika 1: Stavba astronomsko-geofizikalnega observatorija Golovec.

Slika 2: Utrinek s predstavitve teleskopa v kupoli observatorija Golovec.

v izobraževalne namene. Tu študentje opravljajo opazovalne projekte in diplomske naloge. Predavatelj nam je razložil, kako deluje teleskop in kako poteka opazovanje vesolja. Pokazal nam je tudi postopek izmere svetlosti zvezd in galaksij. Nato smo se preselili v predavalnico observatorija, kjer je sledilo še zanimivo predavanje o Luni in planetih našega osončja.

Slika 3: Del teleskopa Vega (zrcalo).

Slika 4: Dokaz, da je teleskop Vega domače izdelave ...

Se vidimo na naslednjem društvenem dogodku!

Zapisala: Mateja Kastelic Krže, e-naslov: mateja25@gmail.com

Foto: Miha Muck, e-naslov: ahimuck@gmail.com

DOLENJSKO
GEODETSKO
DRUŠTVO

NOVICE DOLENJSKEGA GEODETSKEGA DRUŠTVA

ZBOR ČLANOV DOLENJSKEGA GEODETSKEGA DRUŠTVA IN IZOBRAŽEVALNI DAN

Dolenjsko geodetsko društvo je 28. marca 2019 v Šentjerneju sklicalo zbor članov in izobraževalni dan. Na izredno mrzel spomladanski dan smo se zbrali člani društva iz Dolenjske in Posavja, letno srečanje smo pričeli v muzeju na prostem Pleterje.

Tovrstni muzeji popeljejo obiskovalca v pretekle čase – v čase pozabljenih vrednot in tradicije, domače hrane, preprostih oblačil in skromnega življenja v slabih razmerah. Sprejel nas je prijazen oskrbnik, ki že dvajset let skrbi za muzej, vrtove in živali, izvaja delavnice za otroke in prodaja domače izdelke. Ge-

odete nas je popeljal skozi črno kuhinjo in druge prostore Kegljevičeve hiše iz leta 1833, registrirane kot kulturni spomenik. Nismo se mogli načuditi kratkim posteljam in majhnim okencem. Mraz, ki nam je šel do kosti, smo pregnali s pokušino mašnega vina, modre frankinje in pleterskega žganja. A potem si stranišča na štrbunk dekleta nismo upala preizkusiti.

Slika 1: Oglad muzeja na prostem Pleterje.

Slika 2: Udeleženci srečanja med ogledom posestva.

Slika 3: Domači živali na posestvu (levo) in šentjernejski petelini (desno).

Sprehod po posesti je zelo živahen, geodete so zabavali prijazni živalski stanovalci domačije: kuža, pujs, race, goske, kure in seveda glavni lokalni frajer – šentjernejski petelin.

Poslovali smo se od prijaznega gostitelja in bučnih živalskih stanovalcev. V tišini smo se sprehodili po 600 let starem samostanskem drevoredu do edinega delujočega kartuzijanskega samostana na območju vzhodne Evrope – samostana Pleterje. Prezeli smo si ogledali še bolj mrzlo staro gotško cerkev sv. Trojice iz leta 1406 ter zunanje kapele. V zakristiji gotške cerkve smo se prepustili multivizijski predstavitvi, ki nas je popeljala v svet tišine, skromnosti in molitve menihov. Podučili smo se tudi o sadjarsko-vinogradniških aktivnostih meniškega reda in njihovem predanem kmetovanju v sožitju z naravo.

Po duhovno poglobljenem ogledu smo se odpravili v hribe na posvetnejše zadeve, na zbor članov in večerjo v zidanici Majzelj nad Šentjernejem. Marčevski mraz je naredil svoje, aperitiv in prigrizek pred zidanico sta bila kot nujna prva pomoč.

Novem mestu je bil izveden odlično, k uspešnosti dogodka so z veliko vložene truda prispevali tudi člani našega društva. Sedanjemu vodstvu DGD je potekel že drugi triletni mandat in smo ga brez vojaškega puča precej mirno razrešili. Dosedanji predsednik Boštjan Pucelj je podal kratek rezime svojega dela, se

zahvalil svojim sodelavcem in podelil z nami svoje smeje načrte na drugih področjih. Dekleta so se mu prisrčno zahvalila. Po zelo kratki predvolilni kampanji in še krajšem predvolilnem molku, ki je bil kršen s trkanjem kozarcev, smo izvolili novo vodstvo.

Slika 4: Načrt kartuzije Pleterje.

Slika 5: Sprejem pred zidanico Majzelj nad Šentjernejem.

Potem ko so nam domačini postregli z domačo juhico, smo se končno ogreli na delovno temperaturo in pričeli zbor članov. Poročila o opravljenem delu smo sprejeli in pohvalili. Geodetski dan oktobra lani v Novem mestu je bil izveden odlično, k uspešnosti dogodka so z veliko vložnega truda prispevali tudi člani našega društva. Sedanjemu vodstvu DGD je potekel že drugi triletni mandat in smo ga brez vojaškega puča precej mirno razrešili. Dosedanji predsednik Boštjan Pucelj je podal kratek rezime svojega dela, se zahvalil svojim sodelavcem in podelil z nami svoje smeje načrte na drugih področjih. Dekleta so se mu prisrčno zahvalila. Po zelo kratki predvolilni kampanji in še krajšem predvolilnem molku, ki je bil kršen s trkanjem kozarcev, smo izvolili novo vodstvo.

Slika 6: Novi predsednik Janez Dular (levo) in stari predsednik Boštjan Pucelj (desno).

Slika 7: Novi člani DGD.

Triletni mandat je nastopil novi predsednik Janez Dular s sodelavci. Pogumno je stopil v velike Boštjanove škornje in predstavil načrt dela v naslednjem letu. Ko je bilo delovno razpoloženje geodetskega članstva na vrhuncu, smo presenetljivo sprejeli spontan predlog za povečanje članarine. Stari in novi predsednik sta družno opravila krst novih mladih članov, ki smo jih zelo veseli.

Bistveno bodo izboljšali starostno strukturo članov, zaradi katere že grozi, da bo na izletih sčasoma potrebna tudi medicinska ekipa. Pa saj zaenkrat še ni tako hudo. Vsaj na naslednjem izletu v Srbijo si bomo pomagali samo z Miranovo dezinfekcijo. Po zaključenem občnem zboru se je spustila tako črna tema, da poročila o nadaljevanju v bližnji Jernejevi zidanici ni bilo mogoče pripraviti.

Zapisala: Duška Najvirt Jeličič, e-naslov: duska.najvirt@gmail.com

Foto: Mateja Janežič, e-naslov: mateja.janezic@gov.si

NOVICE FAKULTETE ZA GRADBENIŠTVO IN GEODEZIJO UNIVERZE V LJUBLJANI

STROKOVNA ESKURZIJA ZA ŠTUDENTE MAGISTRSKEGA ŠTUDIJA – KRAKOV 2019

Med 12. in 16. majem je bila kot obvezna študijska vsebina izvedena strokovna ekskurzija v Krakov. Udeležili smo se je študentje dveh magistrskih študijskih programov, in sicer geodezije in geoinformatike ter prostorskega načrtovanja. Skladno s tem so bile na ekskurziji zajete vsebine obeh študijev.

Strokovna ekskurzija se je pričela v nedeljo z vožnjo proti Krakovu in vmesnim postankom v Bratislavi.

Slika 1: Obisk rudnika soli (foto: G. Mrak).

Slika 2: Oglad Krakova (foto: A. Mestnik).

Slika 3: Fundamentalna točka Hermanskogel (foto: A. Mestnik).

V slovaški prestolnici smo si sprva ogledali grad, nato pa smo se sprehodili po mestnih ulicah. Naslednji dan smo obiskali Fakulteto za upravljanje zemljišč in krajinsko arhitekturo, ki deluje v okviru Univerze za agronomijo. Seznanili smo se z delovanjem fakultete in njihovimi študijskimi programi. Strokovni del ekskurzije smo nadaljevali v podjetju Hera, ki se ukvarja z zagotavljanjem spletnih navigacijskih kart za avtomobilsko industrijo. Zaposleni so nam pripravili zanimivo predavanje s poudarkom na »big data«, velikih podatkovnih nizih, ki zaznamujejo področje kartografije v 21. stoletju. V pridobivanje prostorskih podatkov so vključeni tudi uporabniki, ki posredno ali neposredno posredujejo podatke o lokaciji. Dan smo sklenili z ogledom rudnika soli Wieliczka, kjer so kopali sol že od srednjega veka, danes pa so rovi in dvorane z iz soli izklesanimi kipi ena izmed najbolj znanih turističnih znamenitosti Krakova.

Program se je nadaljeval z obiskom nekaj več kot 400 metrov dolge vodne pregrade in hidroelektrarne Niedzica, ki za delovanje uporablja vodo iz akumulacijskega jezera. Na vodenem ogledu smo spoznali delovanje hidroelektrarne ter pomen geodetskih meritev pri tem. Sledila sta obisk ter predavanje na Fakulteti za rudarstvo in geodezijo.

Dnevu s pretežno geodetskimi tematikami je sledil vsebinsko poln dan za prostorske načrtovalce. Obiskali smo Inštitut za urbano in regionalno planiranje ter Oddelek za regionalno planiranje na Ekonomski fakulteti. V nadaljevanju so nam predstavili projekt revitalizacije naselja Nowa Huta, ki smo si ga pozneje tudi ogledali. Projekt je ciljno usmerjen v preoblikovanje naselja v območje, na katerem bo mogoč razvoj gospodarstva, znanosti in kulture v sožitju z zasnovanim zelenim sistemom. Po končanem strokovnem delu smo se odpravili na turističen ogled Krakova.

Pester program strokovne ekskurzije smo končali na Dunaju. Povzpeli smo se na hrib Hermannskogel na zahodni strani mesta. Steber na opazovalnem stolpu je tako imenovana fundamentalna točka in je bil izhodišče za celotno triangulacijsko mrežo avstro-ogrske monarhije in geodetski datum tudi za nekdanjo Jugoslavijo.

S strokovne ekskurzije smo se vrnili polni lepih vtisov, doživetij in strokovnih spoznanj. Zahvaljujemo se profesorjem za organizacijo ter UL FGG za sofinanciranje ekskurzije.

Slika 4: Inštitut za urbano in regionalno planiranje
(foto: A. Mestnik).

Slika 5: GNSS-postaja na Univerzi za agronomijo
(foto: G. Mrak).

Zapisa Ana Mestnik za študente magistrskega študija geodezije in geoinformatike ter prostorskega načrtovanja UL FGG

STROKOVNI OBISK ZA ŠTUDENTE GEODEZIJE NA PTUJU

Na Fakulteti za gradbeništvo in geodezijo pri Univerzi v Ljubljani (UL FGG) v skladu s cilji študijskih programov v vsebine dodiplomskih in podiplomskih študijev vključujemo tudi predavanja strokovnjakov iz prakse. V petek, 24. maja 2019, smo tako s študenti 3. letnika prve stopnje študija geodezija in geoinformatika ter 2. letnika študija tehnično upravljanje nepremičnin obiskali Ptuj. Tam so nas sprejeli na območni geodetski upravi Ptuj (OGU Ptuj), kjer so nam predstavili organizacijo, delovne procese in aktualne projekte, predvsem v povezavi s katastrskim evidentiranjem nepremičnin in preurejanjem zemljišč. Posebej smo se seznanili z njihovimi izkušnjami na področju komasacij kmetijskih zemljišč. Sodelavcem OGU Ptuj so se pri tem pridružili še vodja komasacij na upravi enoti Ptuj in predstavnika geodetskega podjetja, ki je ravno končalo izvedbeni del komasacije na območju. Sledil je ogled komasacijskega območja Videm 3, kjer smo se seznanili tudi z vzporednimi ukrepi kmetijskega preurejanja, kot je ureditev poljskih poti.

Za zanimiv program in gostoljubje se iskreno zahvaljujemo OGU Ptuj, Geodetskemu zavodu Celje d. o. o. in kmetiji Svenšek iz Sel, Lovrenc na Dravskem polju!

Slika 1: Udeleženci strokovnega obiska z gostiteljem Jožetom Dajnikom, OGU Ptuj.

Zapisala: izr. prof. dr. Anka Lisec, e-naslov: anka.lisec@fgg.uni-lj.si